

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 570/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Patríciovou Urbanovou, Sládkovičova 9, Žilina, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2022 a 4 Tdo 44/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2022 a 4 Tdo 44/2023 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 44/2023 bezodkladne konať a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 T 9/2020 z 25. marca 2021 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi a bol odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov a 6 mesiacov. Na základe sťažovateľom podaného odvolania Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 To 32/2021 z 30. júna 2021 zrušil v celom rozsahu rozsudok okresného súdu, uznal sťažovateľa za vinného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi a odsúdil ho

na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov a 6 mesiacov. Následne bol 5. januára 2022 okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania a 17. januára 2022 aj dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z 30. júna 2021, ktoré doplnil podaním z 22. marca 2022. Po vykonaní všetkých potrebných úkonov bol súdny spis 16. marca 2022 predložený najvyššiemu súdu a bola mu pridelená sp. zn. 4 Tdo 20/2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta, že takmer rok po predložení dovolania najvyššiemu súdu sa dozvedel, že ten nie je v jeho veci aktívny, ale dokonca vec vrátil okresnému súdu bez toho, aby sťažovateľa o tom upovedomil. Na základe sťažovateľom podanej žiadosti o informáciu mu okresný súd 26. apríla 2023 oznámil, že o podanom dovolaní bude rozhodnuté až po právoplatnom skončení konania o návrhu na povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 Nt 34/2021.

4. Podľa názoru sťažovateľa *„najvyšší súd bez opory v zákonných ustanoveniach trestného poriadku vrátil predloženú trestnú vec okresnému súdu s pokynom vyčkať, ako dopadne konanie o návrhu na povolenie obnovy konania, ktorého výsledok na podané dovolanie nemal a ani nemohol mať legálny vplyv, keďže obnova konania je určená výhradne na riešenie skutkových otázok súvisiacich s novým dôkazom alebo novou skutočnosťou, naproti tomu dovolanie je zamerané na odstránenie právnych omylov. Uvedeným skutočnostiam zodpovedá aj následný postup všeobecných súdov, kedy po ukončení sťažnostného rozhodovania vo veci obnovy konania dňa 20.04.2023, bolo následne dovolanie spolu so základným trestným spisom opätovne predložené dovolaciemu súdu dňa 31.05.2023, a to bez toho, aby v posudzovanej veci počas obdobia, kedy bol spisový materiál v úschove okresného súdu, bol vykonaný respektíve realizovaný akýkoľvek relevantný úkon. V samotnej podstate najvyšší súd nariadil vo veci nekonať. Takto nariadená nečinnosť súdov v období od 19.04.2022 až do opätovného predloženia veci dovolaciemu súdu dňa 31.05.2023 je podľa názoru sťažovateľa intenzívnym zásahom do sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy zapríčinená svojvoľným postupom najvyššieho súdu obchádzajúcim ustanovenia a zmysel Trestného poriadku, ktorý postup zakladá dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s materiálnym právnym štátom podľa čl. 1 ods. 1 a generálnym príkazom podľa č. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“*

5. Sťažovateľ podal predsedovi najvyššieho súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom dovolacom konaní, ktorú podpredsedníčka najvyššieho súdu upovedomením z 19. júla 2023 zamietla ako neopodstatnenú, resp. nedôvodnú.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a jeho práva na rozhodnutie v primeranej lehote postupom najvyššieho súdu v napadnutom dovolacom konaní.

7. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)

k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť [napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08] a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

9. Pre účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti si ústavný súd vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa dôkladne oboznámil.

10. Ústavný súd uvádza, že konanie na dovolacom súde vedené pod sp. zn. 4 Tdo 20/2022 a pod sp. zn. 4 Tdo 44/2023 hodnotí ako jeden celok, keďže ide o rozhodovanie o dovolaní podanom sťažovateľom (doručenom okresnému súdu 17. januára 2022), o ktorom dosiaľ rozhodnuté nebolo. Celková dĺžka dovolacieho konania je teda rok a desať mesiacov. V rámci dovolacieho konania sa spis nachádzal na dovolacom súde od marca 2022 do apríla 2022 (1 mesiac) a vedený bol pod sp. zn. 4 Tdo 20/2022 a následne od mája 2023 dosiaľ (päť mesiacov) je vedený pod sp. zn. 4 Tdo 44/2023.

11. Z hľadiska faktickej a právnej zložitosti veci nebola vec indikovaná ako náročná. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľom a ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Ani pokiaľ ide o faktickú zložitosť, nie je namieste považovať tento spor za zložitý.

12. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Na tomto mieste je potrebné poukázať na skutočnosť, že 5. januára 2022 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania a 17. januára 2022 aj dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z 30. júna 2021. Uvedené malo výrazný vplyv na ďalší postup vo veci sťažovateľa.

13. Okresný súd vec sťažovateľa predložil dovolaciemu súdu 16. marca 2022, avšak tá bola vrátená okresnému súdu ako predčasne predložená s odôvodnením, že obnova konania podaná sťažovateľom vzhľadom na jej možné dôsledky predchádza rozhodovaniu o dovolaní, a preto bolo potrebné, aby sa okresný súd najprv vysporiadal s týmto návrhom. V prípade, ak by bolo návrhu sťažovateľa na obnovu konania vyhovené, bolo potrebné sťažovateľa vyzvať na vyjadrenie, či na podanom dovolaní trvá, a následne po vykonaní potrebných procesných úkonov vec opätovne predložiť dovolaciemu súdu. Okresný súd uznesením č. k. 11 Nt 34/2021 z 23. augusta 2022 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 10 T 9/2020 zamietol. Následne bola vec sťažovateľa 31. mája 2023 predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie o podanom dovolaní.

14. K už opísanému postupu najvyššieho súdu sa vyjadrila aj jeho podpredsedníčka v upovedomení o vybavení sťažnosti z 22. júna 2023, ktorú jej adresoval sťažovateľ a namietal nečinnosť dovolacieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní. V rámci vyjadrenia poukázala na vyjadrenie zákonného sudcu vo veci a aj na vyjadrenie predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v zásadnom k otázke „*konkurencie*“ viacerých mimoriadnych opravných prostriedkov uviedol, že „*ak obvinený súbežne podá dva mimoriadne opravné prostriedky, o ktorých sú vecne príslušné konať rozdielne súdy, tieto môžu rozhodovať iba postupne. Aj so zreteľom na uplatnené dovolacie dôvody a fakt, že v dovolacom konaní, iniciovanom obvineným nemožno správnosť a úplnosť skutku skúmať, ani meniť, má konanie o návrhu na povolenie o obnovy konania, ktorý predstavuje tzv. skutkový mimoriadny opravný prostriedok, napriek absencii výslovnej právnej úpravy, prednosť pred dovolacím konaním.*“. Keďže vec sťažovateľa bola najvyššiemu súdu opätovne predložená až 31. mája 2023, teda sa v čase vyjadrenia podpredsedníčky na dovolacom súde nachádzala len tri mesiace, bola sťažnosť vyhodnotená ako neopodstatnená, resp. nedôvodná. Tento záver hodnotí ústavný súd ako opodstatnený, resp. ústavne udržateľný.

15. Zohľadňujúc už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postup najvyššieho súdu v napadnutom dovolacom konaní (body 13 a 14 tohto odôvodnenia) a jeho celková dĺžka v trvaní 6 mesiacov (bod 10 tohto odôvodnenia) sú stále v rámci ústavnej akceptovateľnosti, a preto nedošlo k takej intenzite zásahu do práv sťažovateľa zo strany najvyššieho súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovacia prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

16. Vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. V nadväznosti na sťažovateľom tvrdené porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy prietahovým konaním najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť konania (kam smeruje argumentácia sťažovateľa) obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

18. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nie je možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a teda ani o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, v dôsledku čoho je aj v tejto časti ústavná sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

19. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy patria medzi základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky vyjadrujúce princíp právneho štátu a princíp právnej istoty, ako aj viazanosť štátnych orgánov konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Uvedené základné, resp. všeobecné pravidlá a zásady nemajú charakter samostatne uplatňovaného práva. Ich porušenie možno namietat len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel.

20. Aj vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti neostávalo ústavnému súdu iné, iba ju odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu